

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΝ ΑΒΥΣΣΗΝΙΑ.

Ο Λουδοβίκος Pennazzi έδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῇ „Ρώμῃ“ τὴν περιγραφὴν τοῦ ταξειδίου του εἰς Ἀβύσσηναν καὶ ἵδια εἰς τὰς νεωστὶ ὅπο τῆς Ἰταλίας κατακτηθεῖσας ἐπαρχίας Κέρεν καὶ Ἀσμάραν. Ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης ἀποσπῶμεν τὰς ἔξης ὀλίγας γραμμάς, ἀφορώσας ἐν ἐκ τῶν περιφημοτάτων μοναστηρίων, κείμενον ἐπὶ τοῦ ὄρου Μπιζέν:

„Περὶ τὴν χαραυγὴν ἔξεκίνησα ἐκ Γίνδας, ἔχων συνοδουπόρους τινὰς Ἀβύσσηνος. Ἀκολουθοῦντες ἀτραπὸν τινα, ὁφιοειδῶς ἐλισσομένην ἀνὰ τὸ ὄρος, ἀνέβημεν ἐντὸς ὀλίγων ὥρων μέχρι τῆς δρεινῆς φάραγγος Ἐλ-Βοχάρα, ἦν διαρρέει στενός τις χειμαρρος, παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ ὄποιον ἴστανται δένδρα σκιερά, δρυοιάζοντα πρὸς ἐλαίας. Ο καύσων ἦτο πνιγηρός, οὕτως ὡστε ἡναγκάσθημεν ν' ἀναπαυθῶμεν ἐκεῖ καὶ νὰ κάμωμεν ἀναψυκτικόν τι λουτρόν. Μετά τινας ὥρας ἀνελάβομεν τὴν πορείαν ἡμῶν. Ο δρόμος καθίστατο ἀείποτε δυσπορώτερος καὶ κινδυνωδέστερος, ἢ δὲ θέα τῶν τοποθεσιῶν ὄλονεν θαυμασιωτέρα καὶ μεγάλοπρεπεστέρα. Ο ἵππος μου ἐσκίρτα ἀπὸ πέτρας εἰς πέτραν, χωρὶς νὰ πέσῃ οὐδὲ μίαν φοράν. Νομίζω ὅτι οὐδέποτε ἐκινδύνευσα τόσον πολὺ νὰ κατασυντριβῶ, ὅσον κατὰ τὴν ὄδοιπορίαν ἔκεινην, καθ' ἣν ἐπείσθην ὅτι οἱ ἀβύσσηνιακοὶ ἵπποι καὶ ἡμίονοι δύνανται νὰ περιπατῶσιν ἀσφαλῶς ἐπὶ οὖσδήποτε ἐδάφους.“

Μετά τινας ὥρας ἀφικόμεθα ἐπὶ τέλους εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Ἐνταῦθα ὁ δρόμος ἐγίνετο ὅμαλώτερος. Διάφοροι δεξαμεναὶ ἐμάρτυρον τὴν ὑπάρξην ἀνθρώπων ἐκεῖ που πλησίον. Τέλος διεκρίναμεν καὶ τινας καλύβας, ἐκ τῶν καλουμένων „τουκούλες“, ἀπωτέρω δὲ ἐπὶ τίνος λόφου κειμένην, τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μοναστηρίου καὶ τὸ μοναστήριον αὐτό.

Πανταχόθεν πρόσεδρομον πρὸς ἡμᾶς ῥυπαροὶ καὶ ῥακένδυτοι μοναχοί. Η ἐνδυμασία αὐτῶν συνίστατο ἐκ κιτρίνων ριχῶν, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ἐφόρουν πεπαλαιωμένους, ἀσχημοτάτους σκούφους. Ἡσπάσθησαν μετὰ σεβασμοῦ τὰς χειρας ἡμῶν καὶ ὠδήγησαν ἡμᾶς εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ξένων. Εἰς τὸ κατώγεων τῆς οἰκίας ταύτης ἦτο ὁ σταῦλος, εἰς δὲ τὸ πρῶτον πάτωμα μεγάλη, εὔρυχωροτάτη αἰθουσα, τῆς ὁποίας μόνον ἐπιπλον ἦτο μακρὸν ξύλινον θρανίον (angareb). Εἰς ἐκ τῶν μοναχῶν ἐπλησίασε πρὸς ἡμᾶς, κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ ξυλίνην λεπάνην, ὅπως μοῦ πλύνῃ τοὺς πόδας. Τὸ ὀραιότατὸν τοῦτο ἔθιψαν εἶναι ἐν Ἀνατολῇ γενικῶς. Διαδε-

δομένον. Τρόφιμα εῖχον ὀλίγιστα οἱ μοναχοί, διότι πρὸ μηροῦ συμμορία τις ληστῶν εἶχε κλέψη ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τὰς καλητέρας ζωοτροφίας, καὶ πατέλιπεν εἰς τοὺς μοναχοὺς μόνον ἄρτον, καρποὺς καὶ λάχανα. Κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ μοναχικοῦ τούτου τάγματος δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μοναχούς νὰ διατηρῶσι θήλεα ζῶα. Ἐν γένει δὲ ὁ μοναχικὸς βίος ἐνταῦθα εἶναι αὐστηρότατος καὶ πλήρης σκληραγωγῶν.

Η ἐκκλησία εἶναι ἐκτισμένη μὲν μεγάλους λίθους καὶ ἔχει ὡς μόνην εἰσόδον μίαν στενοτάτην θύραν. Εἶνε στρογγύλη καὶ ἔχει περιφέρειαν 68 μέτρων. Οἱ ἔξω τοῖχοι ἔχουσιν ὑψος 6 μέτρων, ἐπ' αὐτῶν δὲ εὐρίσκεται θοιλωτὴ ἐκ φευδαργύρου στέγη, ἐφ' ἣς εἶναι ἐστερεωμένος ἐλληνικὸς σταυρός. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐκκλησίας συνίσταται ἐκ δύο εὐρέων διαδρόμων. Εν τῷ πρώτῳ προσεύχονται οἱ μοναχοί ὁ εἰσερχόμενος ἐνταῦθα βλέπει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πλῆθος βακτηριῶν, ἐν σχήματι πατερίτσων, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται οἱ μοναχοί ὅπως ἐπεριδῶνται ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς προσευχῆς, διότι δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται οὕτε νὰ γονυπετῶσιν οὕτε νὰ καθέζωνται, προσευχόμενοι. Εν τῷ ἑτέρῳ χώρῳ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία καὶ αἱ λοιπαὶ ιεροτελεστίαι. Ενταῦθα εὑρίσκονται εἰς τοὺς τοίχους καὶ τινές ἄγιαι εἰκόνες ἀτεχνόταται. Εν τῷ μεσῷ τῆς ἐκκλησίας εὑρίσκεται τετράγωνόν τι δωμάτιον, τοῦ ὄποιον αἱ θύραι καλύπτονται διὰ ρυπαρῶν παραπετασμάτων. Τὸ δωμάτιον τοῦτο εἶναι τὸ ιερὸν τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὸ ὄποιον οὐδεὶς δύναται νὰ εἰσέλθῃ πλὴν τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς.

Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν ἐπῆγα εἰς τὴν λειτουργίαν. Οιερουργῶν οἱερεὺς ἐφόρει ἐρυθρόν τι πεπαλαιωμένον ἀμφιον. Μετὰ τὴν λειτουργίαν οἱ ιεροσπουδασταὶ ἀνέγνωσαν μεγαλοφώνως προσευχάς τινας, ἀλλ ἐν τῇ ἀναγνώσει ἔχωλαιγον ποιού. Μεθ' ὅλην τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν πενίαν των οἱ μοναχοί οὗτοι κέκτηνται μεγάλην ἐπιρροήν. Ο βασιλεὺς Ἰωάννης ἐτίμα αὐτοὺς μεγάλως. Μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἐπεσκέψθη μετὰ τοῦ Ράζ' Ἀλούλα τὸ μοναστήριον. Εν τῷ μοναστηρίῳ ὑπάρχει εἰσέτι τὸ τηλεσκόπιον, μὲν τὸ ὄποιον ὁ Νέγους παρετήρει τὴν ιταλικὴν φρουράν.

Τώρα ή μονὴ διάκειται φιλικῶς πρὸς τὴν Ἰταλίαν, πρὸ δὲλίγου δὲ μάλιστα ἥλθε πρὸς τὸν στρατηγὸν Βαλδισσέραν ἐν Μασσούφῃ ἐπιτροπὴ τῶν μοναχῶν, ἐξαιτούμενη χρηματικὴν βοήθειαν πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ μοναστηρίου.“

Ο ΔΑΙΜΩΝ.

Διήγημα μπο Ι. Ι. ΚΡΑΣΣΕΒΣΚΥ.

(συνέχεια.)

Εἰς μάτην πρόσεπάθει ὁ Σενούτας ν' ἀναστείλῃ τὸ ἀκατάσχετον τοῦτο ῥεῦμα τῶν λόγων τοῦ ποιητοῦ.

„Δὲν θὰ ἔχω καιρὸν νὰ τὸ γράψω εἰς τὸ καθαρόν“, εἶπεν δὲ Ἀδριανός, „τὸ ἐμπιστεύομαι λοιπὸν εἰς ἐσέ. Τὰ πάντα εἶνεν ἐν ταξιδίῳ . . . Θὰ ἀριθμήσω μόνον τὰ φύλλα . . . Τὸ χειρόγραφόν μου δύνασαι ν' ἀναγνώσῃς, διότι μαντεύεις τὰς ἰδεάς μου. Δὲν πρέπει νὰ διαγραφῇ τίποτε, ἀπολύτως τίποτε. Εν τῷ κόσμῳ ὅπως καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ ἔπει τὰ ζυ-

ζάνια, οἱ ξηροὶ κλῶνες, η ἀμυος, οἱ λίθοι, τὰ πάντα εἶναι ἀναγκαῖα . . . Ἐν τῇ φύσει δὲν ὑπάρχει τίποτε περιττόν . . .“

„Οτε ὁ Μαριάννος μετὰ τὸ πρόγευμα ἐπέστρεψεν σίκαδε, δὲ ποιητὴς ἐμάντευσεν ἀμέσως πόθεν ἥργετο, καὶ διὰ τοῦτο μόλις τὸν εἶδε, συνωφρύωμη.

„Ἐρχεσαι ἀπὸ τοῦ Τραμοντάνα“, ἀνεφώνησεν. „Ἐπρεπε νὰ τῆς εἰπῆς δὲι εἴμαι πολὺ ἄρρωστος. Πρέπει ν' ἀποκόφω αὐτὸν τὸν νοσηρὸν . . . αὐτὴν τὴν νοσηρὰν ἰδιωτροπίαν. Δὲν

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΟΣ ΟΦΙΣ (ΑΝΑΚΟΝΔΑ) ΣΥΛΛΑΜΒΑΝΩΝ ΥΔΡΟΧΟΙΡΟΝ.

Κατά ίχνογραφίαν του Jean Bungartz.

ἡτο ἔρως, ὅχι, εἴ καὶ προσελάμβανε τοιοῦτον χαρακτήρα· ἡτο ἡ ἰδιοτροπία ἀπράγματος ἀνθρώπου, ἡ δίφα ἐξηντλημένου ὁδοιπόρου ποθοῦντος διακαῶς νὰ σιέσῃ δι' ὑδατος τὴν φλόγα του . . . Αὐτὸς ὁ ἔρως θὰ μὲν ἐθανάτωνε . . . ‘Η Μίς Ρόζα δὲν ἡδύνατο νὰ ἐκτιμήσῃ ἐπαξίως τὸν ποιητήν . . .’

‘Ο Μαριάννος ἔμενε σιωπηλός.

„Πῶς τὴν εὔρες;“ ἡρώτησεν ὁ Ἀδριανός.

„Οπως πάντοτε· δύως χθές.“

„Καὶ ὅπως θὰ εἶναι αἰωνίως“, προσεδήλωνε ὁ Ἀδριανός. „Ἀντιλαμβάνεται παντὸς πράγματος, ἀλλὰ διὰ τοῦ νοός, οὐχὶ διὰ τῆς καρδίας . . . Διατὶ ὁ Θεός τὴν ἔπλαστος τόσον ὠραίαν; ‘Η ὥραιότης εἶναι ἀκριβῶς, ὅπως αὐτή, ἀλυτον αἰνιγμα, τὸ δόπιον ἔκαστος εἰξεύρει νὰ ἀναγνώσῃ ἀλλ’ οὐδεὶς ἔννοει. ‘Πάραχουσιν ὥραιότητες, αἴτινες ἐπλάσθησαν διὰ νὰ βασανίζουν τοὺς ἀνθρώπους, διότι δροιάζουν μὲ τὰς χρυσᾶς ἐπιγραφὰς τῶν φιαλῶν, αἴτινες ἀντὶ οἴνου περιέχουσιν ὅξος καὶ ἴζηματα.“

„Δὲν πιστεύω δὰ νὰ ἔχῃς τοιαύτην ἰδέαν καὶ περὶ τῆς Μίς Ρόζα;“ ἡρώτησεν ὁ Μαριάννος.

‘Ο Ἀδριανὸς ἔξεδήλωσε διά τινος χειρονομίας τὴν ἀνυπομόνησίαν του.

„Δὲν καταλαβαίνεις ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἀπωθήσω, νὰ τὴν κακολογήσω, νὰ τὴν ἀσχημίσω, διότι ἄλλως . . .“

Χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ ἐντελῶς τὴν ἰδεάν του, μετέβη εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν. Περὶ τὸ ἑσπέρας ἤλθεν ἡ κυρία Τρελλάβηνος ἔως εἰς τὴν ἔξωθυραν τῆς ἐπαύλεως καὶ προσειάλεσεν ἔξω τὸν καθηγητήν, ὅπως πληροφορηθῇ περὶ τῆς κατάστασεως τῆς ὑγείας τοῦ ποιητοῦ. ‘Η κυρία Τρελλάβηνος ἡτο ὡς συνήθως εἰς πολὺ κακὴν διάθεσιν, ἔτι χειροτέραν ἢ ἄλλοτέ ποτε. ‘Ο Σενούτας ἔτρεξεν ἀμέσως πρὸς αὐτήν.

„Ηκούσαμεν ὅτι αἱ τὸς ὁ κύριος εἶναι ἀρρωστος.“

„Πολὺ ἀρρωστος“, ἀπήγνησεν ὁ καθηγητής συντόμως.

„Εἶναι μέγα δυστύχημα“, ἐψιθύρισεν ἡ Ἄγγλις. „Ἡθελαν ἡ ἀπομακρύνω τὴν Ρόζα ἀπ’ ἐδῶ· αὐτὸς ὁ ἑτοιμοθάνατος νέος τῆς κάμνει μεγάλην ἐντύπωσιν . . . Ἄλλ’ αὐτὴ ἐπιμένει εἰς τὴν θέλησιν της, νὰ μείνῃ ἐδῶ. Εἶναι ἀνοησία“, παρετήρησε τὸν καθηγητήν καὶ ἐξηκολούθησε. „Δὲν εἰν̄ ἔτσι; Αὐτὴ ἡ σχέσις δὲν εἶναι ἀσκοπος; Πρέπει ν’ ἀναχωρήσωμεν. ‘Εγώ τῇ συνιστῶ τὸ Παλέρμον, ἡ χώρα εἶναι ζωγραφικωτάτη.“

Τὸν Σενούταν ἐγκατέλιπον αἱ ἰδέαι καὶ ἡ φωνή· ἔσεισε μόνον τὴν κεφαλήν, ὅλος ὑπὸ τῆς θλίψεως κατειλημένος. ‘Η κυρία Τρελλάβηνος ἡγανάκασθην ὑ’ ἀρκεσθή εἰς τὴν δομεῖσαν αὐτῇ βραχεῖαν περὶ τοῦ ἀσθενοῦς πληροφορίαν. ‘Ο καθηγητής ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Ἀδριανόν, διστις συνεπείᾳ θαυμασίας τινὸς διορατικότητος, ἦν παρεῖχεν αὐτῷ ἡ νόσος, ἐμάντευσεν ὅτι ὁ καθηγητὴς εἶχεν ἵδη ἡ ἀκούση τι σχετικὸν πρὸς τὴν Μίς Ρόζα.

— „Ἐστειλε νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγείας μου; Δὲν εἰν̄ ἔτσι;“ ἀνεψώνησεν ὁ Ἀδριανός. „Ἐπρεπε νὰ εἴπης ὅτι εἶμαι ἀρρωστος. Ἄλλ’ ἐπρεπε νὰ τῇ δοθῇ ἡ εἰδήσις μὲ τὸν κατάλληλον τρόπον, μὲ προσοχήν, μὲ ἀβρότητα.“

— „Μὴ φροντίζεις περὶ τούτου καὶ ἔχε ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ“, ἀπήντησεν ὁ Σενούτας, „οὐδέποτε βεβαίως ἔγω θὰ διέπραττον ἀνάρμοστόν τι.“

Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἐπανελήφθη πλέον μέχρι τῆς ἑσπέρας. Κατὰ τὸ δεῖπνον ἀνέφερεν ὁ Ἀδριανός δίς ἡ τρὶς τὸ ὄνομα τῆς Ἄγγλιδος. ‘Ἐπόθει προφανῶς νὰ τὴν ἵδῃ, ἀλλ’ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐσκορπισμένων χαρτίων του ὑπέμνησεν αὐτῷ τὰ καθηκοντά του. Τὴν ἀκόλουθαν ἡμέραν

δὲν Σενούτας ἔλαβε μίαν ἐπιστολὴν παρὸ τῆς μητρὸς του Ἀδριανοῦ, ἐν ἥ κατεφαίνετο ἡ φοβερὰ ἀνησυχία καὶ ταραχὴ ἥν εἶχε προξενήση εἰς αὐτὴν τὸ γράμμα του γηραιοῦ καθηγητοῦ. ‘Η κυρία Κλάρα ἀνήγγελλε τὴν ἀμεσον αὐτῆς ἀναχώρησιν καὶ παρεκόλει τὸν καθηγητὴν δύως προδιαμέση τὸν Ἀδριανὸν πρὸς τὴν ἄφιξιν της. Καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀδριανὸν ἔγραψε συγκινητικωτάτην ἐπιστολήν, ἐν ἥ περιέγραψε τὸν πόθον καὶ τὴν ἀνησυχίαν της, καὶ διά τινος συγγνωτοῦ φεύδους παρίστα τὴν οἰκονομικήν της θέσιν τοσοῦτον εὔνοϊκήν, ὡστε ἡ παρουσία της εἰς τὰ κτήματά των ἡτο ἐντελῶς περιττή. Προσέθετε δὲ ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ μακρότερον τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τοῦ οἴνου της καὶ διὰ τοῦτο θὰ σπεύσῃ πρὸς αὐτὸν ὅσον τάχιστα. ‘Η μητρικὴ καρδία εἶχεν ὑπαγορεύση τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἡδύνατο τις νὰ διληθῇ ἐν αὐτῇ τὴν φοβερὰν ταραχὴν καὶ ἀνησυχίαν, ὡφ’ ἥτο κατειλημμένη ἡ δυστυχής μήτηρ. ‘Ο Ἀδριανὸς ἔχαιρε μεγάλως διὰ τὰς εἰδήσεις ταύτας τῆς μητρός· ἡ ἐπιστολὴ προϋζένησεν εἰς αὐτὸν ζωηροτάτην χαρὰν καὶ εἶχε τὴν καλὴν ἐνέργειαν νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἐπὶ τινας ὥρας ἀπὸ τοῦ ποιηματός του. ‘Ο ποιητὴς ἐφοβεῖτο μόνον μήπως παρουσιασθῶσιν αἴφνης ἀπροσδόκητοι δυσχέρειαι καὶ ἐμποδίσωσι τὸ ταξεδίον τῆς μητρός.

8.

Αἱ ἀκόλουθοι ἡμέραι παρήρχοντο ἐν μονοτονίᾳ. Τὴν πρωῖναν ἥρχετο συνήθως ὁ ἱατρὸς καὶ διώριζε διάφορα φάρμακα, τὰ ὄποια ὁ ἀσθενής σπανίως ἐλάμβανε, προτιμῶν νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν συνήθη αὐτῷ δίαιταν καὶ νὰ μεταχειρίζεται τὰ ἰδικά του θεραπευτικά μέσα. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἱατροῦ ὁ ἀσθενής παρεδίδετο εἰς τὴν περὶ τὰ γραψίματά του ἐνασχόλησιν, ἀλλ’ ἡ διὰ τὴν τελευταίαν φόδην τὸ ποιηματος προσδοκωμένη ἔμπνευσις δὲν παρουσιάζετο. ‘Ο κόμης μετέβαινε καθ’ ἑκάστην κατὰ τὸ πρόγευμα εἰς τὸ Τραμοτάνα, ἐφερεν ἐκεῖ εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ προσεπάθει δι’ ἰδικόν του λογαριασμὸν νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν Μίς Ρόζα, τοῦδε ἐπερ ὅμως μεθ’ δλας αὐτοῦ τὰς προσπαθείας οὐδέποτε κατώρθωνε. ‘Εκτὸς τοῦ θελγήτρου, δπερ εἶχε δι’ αὐτὸν ἡ καλλονὴ τῆς Ἄγγλιδος, ὁ Μαριάννος ἐγγάριζε παρὰ τοῦ Σενούτα, μεθ’ οὐ ἡ κυρία Τρελλάβηνος εὑρίσκετο εἰς φιλικωτάτας σχέσεις, ὅτι ἡ Μίς Ρόζα ὡς μονογενὴς δυγάτηρ ἡτο κυρία ἐνὸς ὥραίου κτήματος καὶ μεγάρου ἐν Yorkshire καὶ εἶχε περισσότερα τῶν τριῶν χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν ἐτήσια εἰσοδήματα. ‘Ο κόμης εὑρίσκετο συνεπείᾳ τῶν φαντασιῶν ἰδιοτροπῶν τοῦ βίου του εἰς μεγίστας οἰκονομικὰς δυσχερείας καὶ αἱ λίραι τῆς Ἄγγλιδος τῷ ἥσαν ἐπίσης ποθηταὶ ὡς καὶ τὰ καλληγ. της. Δυστυχῶς δρωμές ἡ Ἄγγλις ἀπέκρουε μετὰ παγετώδους φυχρότητος τὸν κόμητα, δσάκις οὗτος ἐλάμβανε τὴν τόλμην νὰ τῇ δειχθῇ οἰκεῖος ἡ αἰσθητικός.

‘Η κατάστασις τοῦ Ἀδριανοῦ δὲν ἐβελτιώνετο. ‘Η αἰμοπτυσία μὲν δὲν ἡτο πλέον τόσον συχνὴ οὔτε τόσον σφοδρὰ ὡς πρότερον, ἀλλ’ ὁ πυρετὸς δὲν ἔπαυε καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ ἀσθενοῦς ἥφαντίζοντο ὁσημέραι. Μόλις καὶ μετὰ δυσκολίας ἡδύνατο νὰ περιπατῇ ἐν τῷ δωματίῳ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἔμενεν ἀνακεκλιμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, κρατῶν τὰ χαρτία του ἐπὶ τῶν γονάτων, διότι ἡ καθηστικὴ θέσις τὸν κατεπόνει. ‘Ο Σενούτας διετέλει ἐν διηγεκεῖ βαρυθυμίᾳ ἔτι δὲ μᾶλλον ηὔξημη θλίψις του, ὅτε ὁ Ἀδριανός, ἐνθουσιασμέσις ἐκ τῆς ὥραιότητος ἐνὸς μέρους τοῦ ποιηματός του, ἀνέγνωσεν αὐτῷ μεγαλοφώνως καθ’ ἥσαν μόνοι. ‘Ο

καθηγητής, διστις γέσθινετο ἀμέσως τὴν ὥραιάν δψιν παντὸς πράγματος ἦτο κατενθουσιασμένος, διότι πραγματικῶς οἱ στίχοι ἦσαν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν θαυμάσιοι, πλήρεις ἀρμονίας, πνεύματος, δυνάμεως . . . Σύγκεινημένος μέχρι δακρύων ἐνηγκαλίσθη ὁ γηραιός καθηγητὴς τὸν μαθητὴν του, ἡσπάσθη αὐτὸν μετὰ παραφορᾶς εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας καὶ ἦτο τοσοῦτον ἔξαλιος ὑπὸ χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ, ὡστε οὐδόλως ἐσκέφθη, ποιὸν κίνδυνον ἡδύναντο νὰ φέρωσιν εἰς τὸν ἀσθενῆ οἱ τοσοῦτον θυροβωδῶς ἐκφερόμενοι ἔπαινοι του. Ἀφ' οὗ ἐγένετο πλέον ἡ πρώτη ἀρχή, ὁ Ἄδριανὸς δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ κρατηθῇ, ἀλλὰ διηγηθεὶς διεξοδικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ ποιήματός του, ἤρχισε νὰ τὸ ἀναγινώσκῃ μεγαλοφάνως. Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν κατενόουν ἀλλήλας ἐντελέστατα, ὁ δὲ Σενούτας δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ ἀποτρέψῃ τὸν μαθητὴν του ἀπὸ τῆς μελετῶμένης μέχρι τέλους ἀναγινώσεως. ‘Ο καθηγητὴς ἡναγκάσθη ὑπὸ τοῦ Ἄδριανοῦ νὰ ὅρκισθῇ ἐπισήμως, διτις οὔτε εἰς τὸν Μαριάνον οὔτε εἰς ἄλλον τινὰ ἔμελλε νὰ ἀνακοινώσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔξ οσων ἤκουσεν ἐκ τοῦ ποιήματος, πράγματι δὲ ὁ ὅρκος οὕτος ἦτο ἀναγκαῖος, διότι ἀλλως ὁ καθηγητὴς δὲν θὰ ἔπαινε νὰ ἐξυμνῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὸ βίφος καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ποιήματος, σπερ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν ὕπατον ἐνθουσιασμόν. Ἀλλ' ὁ Ἄδριανὸς διὰ τῆς ἐμπιστευτικῆς ταύτης ἀνακοινώσεως ἐκέρδησεν ἔνα τῶν φυλάκων του, διστις δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ τῷ φέρῃ οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην ἐναντιότητα ἀλλ' ἦτο δχι μόνον ὁ θαυμαστὴς ἀλλὰ καὶ ὁ ταπεινότατος ὑπηρέτης του.

‘Εσπέραν τινὰ ἀγγελιαφόρος τις ἔφερεν ἐκ Νεαπόλεως ἀπροσδοκήτως μίαν ἐπιστολὴν τῆς μητρός, ἦτις μόλις πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀφιχθῆ εἰς Νεάπολιν. ‘Η κυρία Κλάρα δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ ἀμέσως πρὸς τὸν υἱόν της, ἵνα μὴ ἡ ἀπροσδόκητος ἀφίξις αὐτῆς προένησῃ σφοδρὰν ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ ὑπηρέτης. ‘Ο Δόκτωρ Σαλικέτης, διστις εἶχεν ἵδη αὐτὴν ἐν Νεαπόλει, τῇ συνέστησεν ὡσαύτως μεγάλην προσοχήν. Πρὸς τὸν Ἄδριανὸν ἔγραψεν ὀλίγας μόνον γραμμάτους:

„Ἄγαπητέ μου υἱέ! Ἐπὶ τέλους εἴμαι πλησίον σου. ‘Η καρδία μοὶ ἔδωκε τὴν δύναμιν πρὸς τὸ ταχὺ ταξείδιον, τὸ ὄποιον τοσοῦτον μὲ κατεπόνησεν ὡστε ἀναγκάζομαι νὰ μείνω ἐδῶ ἐπὶ τινας ὥρας ὅπως ἀναπαυθῶ. ‘Η καλὴ μου ἀδελφὴ Δρεβέτσκα δέγη ἥμελε να μὲ ἀφήσῃ νὰ ταξειδεύσω μόνη· ἡναγκάσθην λοιπὸν νὰ παραλάβω μαζῆ μου ὡς συνοδοιπόρον καὶ σύντροφον τὴν ἀγαπητὴν μας Ἐλένην, εἰς τὴν ὅποιαν οἱ Ιατροὶ συνέστησαν ὡσαύτως νὰ μεταβῇ εἰς μεσημβρινὰ κλιματα. Καθ' ὅλον τὸ ταξείδιον μοὶ ἦτο πιστὴ καὶ ἀφωσιωμένη σύντροφος ιτλ.“

‘Η ἐπιστολὴ ἐπεσεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ἄδριανοῦ, ἀμά ως ἀνέγνωσε τὸ ὄνομα τῆς Ἐλένης. ‘Ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου του δυσκόλως ἡδύνατο τις νὰ διακρίνῃ ἀνὴ εἰδῆσις αὐτῇ ἐπλήρωσεν αὐτὸν χαρᾶς ἡ ἐπιπλήξεως. ‘Ἡσθινετο ἑαυτὸν ἔνοχον ἀπέναντι τῆς Ἐλένης. Οἱ δρμαλοί του ὑγράνθησαν, καὶ μετὰ τρεμούσης φωνῆς εἶπε πρὸς τὸν Σενούταν:

„Ο Θεὸς μοῦ στέλλει τὴν παρηγορίαν, νὰ τὴν ἔδω ἀκόμη μίαν φοράν . . . Λυπούμαι μόνον δι' αὐτήν, διότι ἐδῶ εὑρίσκει θλιψιν μόνον καὶ πένθος . . . “Ω, ἡ κόρη αὐτὴ ἔχει πράγματι ἀγγελικὴν καρδίαν! . . .“

Τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἡ μήτηρ περιεμένετο ἥδη, ὁ δὲ Ἄδριανὸς ἤθελε τρόπον τινὰ νὰ προπαρασκευασθῇ πρὸς τὴν δυοδοχήν. ‘Ἡθελε νὰ ἐνδυθῇ, νὰ δώσῃ εἰς τὸ πρόσωπόν του δροσερωτέραν δψιν, νὰ ἀπατήσῃ τούλαχιστον τοὺς ἀφιχθέν-

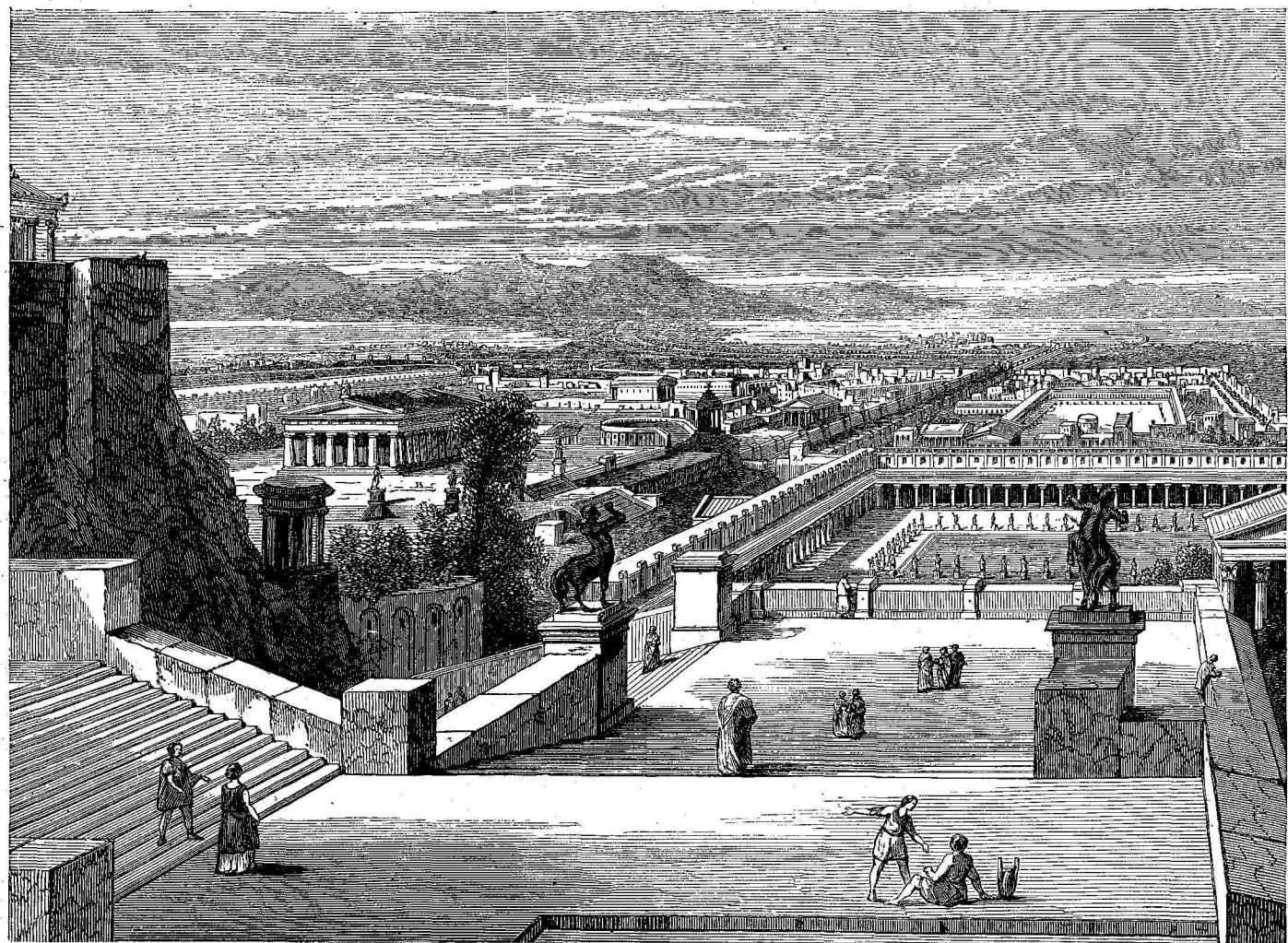
τας διὰ προσποιητῆς, φαινομενικῆς εὐεξίας. ‘Αλλ' αἱ προσπάθειαι του ἦσαν ἐντελῶς μάταιαι. ‘Η ἐνδυμασία καθίστα ἔτι προφανεστέραν τὴν φοβερὰν ἴσχυντητα, τὴν νεκρικὴν πελιδνότητα καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀποτελέσματα τὴν θανατηφόρου νόσου. Προσεπάθει διὰ τῆς βίας νὰ γυμνασθῇ τρόπον τινὰ εἰς τὸ περιπατεῖν ἐν τῷ δωματίῳ, ἀλλ' εἰς μάτην μετὰ δύο περιπάτους ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ δωματίου, ἡναγκάσθη νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ὅπως ἀναπαυθῇ. Καθ' ὅσον ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς ἀφίξεως, δ Ἄδριανὸς κατελαμβάνετο ὑπὸ μείζονος ἀνησυχίας. Παρετήρει διὰ τοῦ παραθύρου, ἔτρεχεν ἐφ' ὅσον ἡδύνατο ταχύτερον πρὸς τὴν θύραν καὶ πάλιν ἀνέπιπτεν ὡς λιποφυχῶν ἐπὶ τοῦ κλιντήρος. ‘Ο Μαριάνος παρέμεινε παρ' αὐτῷ, ἀλλ' ὁ Σενούτας ἐθεωρήσεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξέλθῃ πρὸς συνάντησιν τῆς μητρός, ὅπως πραπαρασκευάσῃ αὐτὴν πρὸς τὴν θλιβερὰν θέαν τοῦ ιδίου. καὶ τὴν ἐξορίσην νὰ μὴ φανερώσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἢν ἔμελλε νὰ τῇ προξενήσῃ ἡ ἔψις του. Τοιουτοτρόπως ἵστατο ὁ καθηγητὴς ἐπὶ μίαν ὥραν περίπου οὐχὶ μακράν τῆς ἐπαύλεως περιμένων μέχρις οὐ εἶδε πλησιάζουσαν τὴν ἄμαξαν. Νεύσας μὲ τὸ μανδήλιον του κατώρθωσε νὰ τὴν σταματήσῃ. ‘Η κυρία Κλάρα τὸν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως καὶ ἐξέπεμψε κραυγὴν φόβου καὶ ἐκπλήξεως.

„Ἡθέλα, εὐγενεστάτη κυρίᾳ, νὰ σᾶς χαρετίσω πρῶτος“, εἶπεν ὁ γέρων μετὰ τρεμούσης φωνῆς. „Ο Ἄδριανὸς εἶνε ὀλίγο καλήτερα, ἀλλὰ εὐρίσκεται εἰς ἐκτάκτως μεγάλην ἀτονίαν καὶ νευρικὴν ταραχὴν . . . Διὰ τοῦτο πρέπει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ παραλειφθῶσιν αἱ συγκινητικαὶ σκηναί . . . Σᾶς παρακαλῶ δὲ πρὸ πάντων νὰ μὴ τῷ φανερώσετε τὴν ἐντύπωσιν σας, ἀν — ίσως — ἡ δψις του σᾶς φανῇ ὀλίγον ἡλλοιωμένη. Τώρα θὰ ἀρχίσῃ πλέον ἡ καλλιτέρευσις· ἡ ἀφίξις σας φέρει ζωὴν καὶ ύγειαν.

‘Η μήτηρ ἤκροιάτο τρέμουσα. Εἶχεν ἐννοήσην τὰ πάντα. Κατέβη λοιπὸν ἐκ τῆς ἀμάξης καὶ ἤκολούθει μετὰ τῆς Ἐλένης τὸν καθηγητὴν πεζῇ. ‘Ο Σενούτας, διστις ἐγνώρισε τὴν δεσποινίδα Δρεβέτσκα ἐν τῇ μικρᾷ αὐτῆς ἡλικίᾳ, δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ, ἀν δὲν ἥξευρε προηγουμένως ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἢν ἀνέγνωσεν αὐτῷ ὁ Ἄδριανός, διτις Ἐλένη συνώδευε τὴν κυρίαν Κλάραν. ‘Η Ελένη ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν πρεσβυτέρα, η διτις πράγματι ἦτο, καὶ ἐκτάκτως λεπτοφυής. ‘Η νεᾶνις προσεπάθησε διὰ τῆς βίας νὰ μετιάσῃ, ἀλλ' εἶχε δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Μόλις ἡδύνθη νὰ προφέρῃ ὀλίγας λέξεις εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐρωτήσεων τοῦ Σενούτα. ‘Ο Ἄδριανός, διστις δὲν ἤκουσε τὸν κρότον τῆς ἐξεπίτηδες ὑπολειφθείσης ἀμάξης, τότε μόλις ἐσπεύσε πρὸς τὴν κλίμακα, ὅτε ἥκουσε τὸν θροῦν συρομένης ἐσθῆτος. ‘Ἀνεγνώρισεν ἀμέσως ἐκ τοῦ ἐλαφροῦ βήματος τὴν μητέρα καὶ ὥρησε πρὸς συνάντησιν της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα μὴ κρημνισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μπότης τῆς ἀπέναντι της. ‘Ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡ μήτηρ καὶ διτις ἐπλειστανεασμένοι καὶ σιωπηλοί, διτις ὅμως ἡ κυρία Κλάρα ἔρριψεν ἐν βλέμμα περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἄδριανοῦ, μόλις καὶ μετὰ βίας ἡδύνθη νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ ὀδύνης . . . ‘Η Ελένη ἡναγκάσθη νὰ στηριχθῇ πρὸς τὸν τοῖχον, ἵν

τὸν Ἀδριανὸν κατὰ τὴν ήμέραν ταύτην περισσοτέραν καρτερίαν, περισσοτέραν ζωὴν ἢ ἀλλοτε πρότερον. Ὁ Ἀδριανὸς ἐκινεῖτο μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν, γοσθάνετο ἔσυτον ἐλαφρότερον, ἔβηχεν ὀλιγώτερον, καὶ μόνον αἱ παρειαὶ του ἐφλέγοντο, ἀλλ’ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ αἰματος τῆς νεότητος, ἀλλ’ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς καταναλισκούσης αὐτὸν νόσου. Ἡ βραχεῖα ἐσπέρα παρῆλθε μὲ ἕρωτήσεις περὶ τῆς πατρίδος, περὶ τῶν γνωστῶν καὶ φίλων, καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀγαπητῶν κατοικιδίων ζώων. Ἡ Ἐλένη, ἡτις κατ’ ἀρχὰς δὲν ἦδυνατο σχεδὸν οὐδὲ λέξιν νὰ προφέρῃ, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ

προλάβῃ τοιαύτην χειροτέρευσιν. Κατηγόρει τὸ ἀδύον Σορρέντον καὶ τὸν καθαρόν, ὅγιεινὸν ἀέρα του, ὃς ἐμφυτεύσαντα τὸν θάνατον εἰς τὰ στήμη τοῦ υἱοῦ της. Ἡθελε νὰ ζητήσῃ ἀλλαχοῦ συμβουλήν, βοήθειαν, ἀνάπτωσιν, ὅγιεινὸν ἀέρα. — Ἡ Ἐλένη οὐδὲν ἀλλο ἦδυνατο νὰ πράξῃ ἢ ν’ ἀναστενάζῃ καὶ νὰ πλακῇ: δὲν ἔγνωρίζε πρὸς τί ἐχρησίμευεν ἢ περαιτέρω ἐνταῦθα διαμονή, καὶ ἔθεώρει ὡς τὸ φρονιμώτατον πάντων, νὰ ἐπιστρέψῃ μετα τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἐνταῦθα νὰ τὸν περιποιήσαι καὶ νὰ τὸν θεραπεύῃ. Ἔφαντο εἰς αὐτὴν ἀδύνατον καὶ ἀπίστευτον, διτὶ ὑπῆρχεν εἰς

Η ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ.

δεσπόσῃ ἔσατῆς, καὶ μεδ’ ὅλον τὸ ἐγκάρδιον αὐτῆς ἀλγος, νὰ φανῇ ἐλευθεροτέρα καὶ σχεδὸν φαιδρό. Μόλις ὅτε ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ δωματίον των, ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλας ἥλαιοιςαι ἢ μήτηρ καὶ ἡ Ἐλένη. Ὁ νοῦς αὐτῶν δὲν ἦδυνατο νὰ χωρέσῃ τὴν σκέψιν, ὅτι ὁ Ἀδριανὸς διέτρεχε τὸν ἔσχατον κίνδυνον τῆς ζωῆς, ἀλλ’ ἔβλεπον μόνον χαλεπὸν νόσημα, κατὰ τοῦ ὅποιου ἔπειτε νὰ ζητήσωσιν ἀντὶ πάσης θυσίας πᾶσαν βοήθειαν. Ἡ μᾶλλον πεπειραμένη μήτηρ κατελαμβάνετο ἐνίστε μόπο δυσιώνου τινὸς προαισθήματος, τὸ ὅποιον ὄμως ἀπεμάκρυνε μετὰ φρίκης ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῆς. Νὰ κατηγορήσῃ τὸν υἱὸν δὲν ἦδυνατο κατ’ οὐδένα τρόπον, διὰ τοῦτο κατηγόρει τὸν ιατρόν, καὶ εἶχε σφοδρότατον μῆσος πρὸς τὸν δόκτωρα Σαλικέτην, ὃς μὴ προσπαθήσαντα νὰ

οἴονδήποτε ἀλλο μέρος τοῦ κόσμου ἀήρ μγιεινοτερος καὶ καθαρώτερος ἢ μεταξὺ τῶν βαλσαμωδῶν δασῶν τῆς πατρίδος.

Ἡ κυρία Κλάρα δὲν ἦδυνατο εἰσέτι νὰ εὔρῃ ἡσυχίαν καὶ ἔτρεχεν ἐν τῷ δωματίῳ συστρέφουσα τὰς χεῖρας ὑπὸ ἀπελπισίας, ὅτε αἴφνης ὁ γηραιὸς Σενούτας, προϊδὼν ὅτι ἐνταῦθα ἡ πχρουσία του ἦτο ἀναγκαία, ἔκρουσε τὴν θύραν. Μεθ’ ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐνδόμυχον θλῖψιν τὸ σεβάσμιον πρόσωπόν του ἔξέφραζεν ἵκανὴν ἀταραξίαν. Ἡ μήτηρ ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν περιχαρής καὶ ἤρχισεν ἀμέσως ἀνακοινοῦσα αὐτῷ τοὺς φόβους καὶ πᾶν ὅτι ἐπίειζε τὴν καρδίαν της, πρὶν ἢ ὁ καθηγητὴς προφθάσῃ νὰ εἴπῃ οὐδὲ λέξιν.

— „Ἄγαπητέ μου, παλαιέ μου φίλε! πρέπει ν’ ἀπομα-

κρύνω ἀπ' ἐδῶ τὸν Ἀδριανόν! ὁ ἀὴρ ἐδῶ τὸν φονεύει . . .
‘Ο Σαλικέττης εἶνε ἀμαθῆς· ἐν Ρώμῃ, ἐν Φλωρεντίᾳ ὑπάρχουν διάσημοι ίατροί. Πρέπει νὰ σπεύσωμεν, διότι ὁ κίνδυνος εἶνε μέγας! Πρέπει ἀμέσως ν' ἀναχωρήσωμεν.’

‘Η κυρία Κλάρα ὡμίλει τόσον ταχέως ὥστε ὁ καθηγητής, διστις ἵστατο ἀκίνητος καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸς τὰ κάτω, δὲν ἐπρόφθανε νὰ ἀπαντήσῃ. Ἐπὶ τέλους ἐσταμάτησε περιμένουσα ἀπάντησιν, καὶ λαβοῦσα τὸν καθηγητὴν ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἤρωτησε:

„Ποία εἶνε ἡ γνώμη σας; Λέγετε!“

„Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸ ταξεῖδιον, ἀν καὶ δι' ἄλλους λόγους θὰ ἥτο καλὸν διὰ τὸν Ἀδριανόν, ἀλλὰ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς ἀδυνατίας καὶ ἀτονίας θὰ ἥτο μόλις κατορθωτόν.

— „Τότε λοιπὸν πρέπει νὰ προσκαλέσωμεν ἐδῶ ίατροὺς ἔστω καὶ ἀπὸ τὰ μακρυνώτερα μέρη. ‘Ο Σαλικέττης, αὐτὸς δὲν ἔλεεινὸς Σαλικέττης εἶναι ἀμαθέστατος, ὅπως ὅλοι οἱ ίατροὶ τῆς Ἰταλίας. Αὐτὸς μόνος πταίει!“

— „Δὲν εἰλέεύρω“, ἀπήντησεν ὁ Σενούτας, „ἐγὼ εὔρηκα τὸν Ἀδριανὸν πολὺ καλήτερα ἀπὸ τῶρα, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐψυλάττετο, εἰργάζετο πάρα πολὺ . . . ηὕξανε τὸν πυρετὸν...“

— „Ἡτο συνειδισμένος εἰς τὴν ἐργασίαν“, εἶπεν ἡ μήτηρ διαικόπτουσα τὸν καθηγητὴν, „παρακαλῶ, μὴ τὸν κατηγορεῖτε . . . Αὐτὸς δὲν ἀηρίζει . . .“

‘Ο καθηγητὴς ἐσιώπα, ή δὲ κυρία Κλάρα ἥρχισε νὰ περιπατῇ ἐν τῷ δωματίῳ σφοδρῶς τεταραγμένη.

„Εἰμπορούσαμεν· εἰς τὴν Νεάπολιν νὰ τὸν θέσωμεν εἰς ἓν πλοῖον καὶ νὰ τὸν μεταφέρωμεν εἰς τὸ Πόρτο Φερράριο. ‘Ολοὶ οἱ πάσχοντες ἐκ στηθικῶν νοσημάτων ζητοῦσιν ἐκεῖ τὴν θεραπείαν των· δὲν ἀηρίζεται ὅτι κάμνει θαύματα· ἕκουσα περὶ τούτου πολλὰ κατὰ τὸ ταξεῖδιον.“

‘Ο Σενούτας δὲν ἀντέλειγεν, ἀλλὰ προσέθηκε μόνον:

„Ἄν δὲ Ἀδριανὸς συγκατατίθεται.“

„Θὰ τὸν καθικετεύσω δύπως συγκατατεθῇ!“ ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ συμπλέκουσα τὰς χεῖρας.

(ἔπειται συνέχεια.)

1. ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ ΚΑΪΡΟΛΗΣ, μετὰ συντόμου βιογραφίας (ἐν σελ. 241).

2. ΤΑ ΝΕΟΤΤΙΑ. Εἰκὼν ὑπὸ J. R. Wehle (ἐν σελ. 245).

3. ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΟΣ ΟΦΙΣ (ΑΝΑΚΟΝΔΑ) ΣΥΛΛΑΜΒΑΝΩΝ ΥΔΡΟΧΟΙΡΟΝ. Κατὰ ιχνογραφίαν τοῦ Jean Bungartz (ἐν σελ. 249). ‘Η ἐν τῇ εἰκόνι ταύτη παριστωμένη σκηνὴ λαμβάνει χώραν ἐν τινὶ ἀγρίῳ δάσει τῆς Βραζιλίας παρὰ τῷ Ἀμαζόνῃ, τῷ μεγίστῳ ποταμῷ τῆς ὑδρογείου. Περὶ τὸ ἐσπέρας, ὅταν δὲ ἥλιος ὡς ἐρυμὸς πεπυρακτωμένη σφαῖρα βυθίζεται ὑπὸ τὸν ἀτμῶδη ὁρίζοντα τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς, χρωματίζων εἰσέτι διὰ τοῦ τελευταίου πορφυροῦ φωτός του τὰ κορυφάς τῶν ὑψηλῶν φοινίκων, ἐνῷ ὑπεράνω τοῦ δάσους πτερυγίζουσι στίλβοντα κολύβρια καὶ πολύχρωμοι, λαμποκοποῦντες ψιττακοί, ἀναζητοῦντες μεταξὺ τῶν συγκεχυμένων καὶ πολυπλέκων κλάδων τὴν νυκτερινὴν αὐτῶν ἀνάπτασιν, κάτω ὑπὸ τὴν πυκνὴν τῶν φυλλωμάτων σκέπην, εἰς τὰ χλιαρὰ τέλματα, ἀρχεται ζωηροτάτη κίνησις παντὸς εἰδούς δικηροτάτων ζώων, ἀτινα καὶ δῆλην τὴν θερμὴν ἡμέραν ἥσαν βεβυθισμένα εἰς ναρκώδη ὑπονομοῦ ἥδη δὲ ἐπερχομένου τοῦ σκότους ἀφυπνίζονται καὶ σπεύδουσι πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς. Ἀγεληδὸν συρρέουσι πρὸς τὰς ὅχθας τοῦ ποταμοῦ, ἵνα χορτασθῶσιν ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ὅδασι φυομένων εὐχύμων φυτῶν, οἱ σκαιοὶ ἐκεῖνοι, ἀσχημότατοι, βαθύφαιοι, μὲ μακρὰς χονδροειδεῖς τρίχας κεκαλυμμένοι ὑδρόχοιροι (Carybaca), εἰς ἐκ τῶν δύοιν παρίσταται ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἰκόνος συλλαμβανόμενος ὑπὸ τοῦ γιγαντιαίου ὅφεως. ‘Οσον εἰδεχθὲς τὴν ὅψιν εἶνε τὸ τρωκτικὸν τοῦτο ζῶον μὲ τὴν εὐρεῖαν καὶ ἐπίπεδον κεφαλήν του, μὲ τὸ χονδροειδὲς ρύγχος του, μὲ τοὺς μικροὺς ὄφθαλμοὺς καὶ τὰ πλατέα του ὄτα, τοσοῦτον ἀηδὲς τὴν γεῦσιν εἶνε τὸ λιπα-

ρὸν καὶ ἐλαϊδες κρέας του, τὸ ὅποιον ὅμως οἱ Ἰνδοὶ τῶν χωρῶν ἐκείνων εἰρίσκουσι νοστιμώτατον. Τῆς αὐτῆς δὲ γνώμης μὲ τοὺς Ἰνδοὺς εἶνε καὶ οἱ γιγαντιαῖοι ὅφεις, εἰς ἐκ τῶν δύοιν παρίσταται καὶ ἐπὶ τῆς εἰκόνος, καταβροχθίζων τὸν ὑδρόχοιρον ἀκέραιον, ὅμοι μὲ τὰ ὅστα, τοὺς ὄνυχας καὶ τὰς λασπώδεις τρίχας.

4. Η ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΠΙΝΘΟΣ (ἐν σελ. 252). Δημοσιεύσαντες ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ τῆς Κλειοῦς τὴν εἰκόνα τῆς διώρυγος τοῦ κορινθιακοῦ Ισθμοῦ καὶ τῶν περιγάρων μετὰ σχετικοῦ ἀρθροῦ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Γερμανοῦ ‘Εδουάρδου ‘Εγγελ, θεωροῦμεν ἥδη εἰκασιον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, τῆς σπουδαιοτάτης καὶ εὐδαιμονεστάτης ἐμπορικῆς πόλεως τῶν οἰκισκῶν τῆς Ελλάδος χρόνων. Τὴν μεγάλην σπουδαιότητα καὶ τὸ πλοῦτον αὐτῆς ὥφειλεν ἡ Κόρωνθος εἰς τὴν ἀπαράμιλλον αὐτῆς θέσιν παρὰ τῷ Ἰσθμῷ, τῇ φυσικῇ ταύτῃ μεταξὺ δύο θαλασσῶν γεφύρᾳ τῇ ζευγνυούσῃ τὴν στερεὰν Ελλάδα μετὰ τῆς Πελοποννήσου. ‘Η πόλις ἔκειτο ἐπὶ τραπεζοειδοῦς τιοσ ὑψιπέδου παρὰ τῇ βορείῳ ὑπωρείᾳ ἀποτόμου τινὸς βράχου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὅποιου ἥτο ἐκτισμένη ἡ ἀκρόπολις (Ἀκροκόρωνθος). ‘Η ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἰκόνος φαινομένη εὐρεῖα κλίμαξ ἀγει πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ταύτην τῆς ἀρχαίας Κορίνθου. Τὸ ὄνομα τῆς λαμπροτάτης ταύτης ἐλληνικῆς πόλεως ἀπαντᾷ συγχρότατα ἐν τῇ ἐλληνικῇ ιστορίᾳ. ‘Ἡτο περίφημος διὰ τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῶν κατοίκων της, διὰ τὸν ἀβροδίαιτον αὐτῶν βίον, διὰ τὴν λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν οἰκοδομῶν της καὶ διὰ τοὺς παρ’ αὐτῇ τελουμένους Ισθμικοὺς ἀγῶνας. ‘Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διέτριψε καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ οὗτος ἡ Κόρωνθος ἐγένετο ἐν τῷ πρώτῳ πρώτων φυτωρίων τοῦ Χριστιανισμοῦ.